

עין משפט
גר מצוה

^א לא א מיי פזין מהל'
מכירה הל' סתם עשין
פז טוע' מ'מ פ' רב
סעיף טו:

רבינו גרשום

ראי. מוקמת לפלוגתיהו
בשרה ואילן אמאי מחליף
הא מגופתיהו קאתי: אלא
אי איתמר הכי איתמר
מחלוקת בבור ושובך דתיק
סבר אין מועלין וכדמפרש
לפלוגתיהו לקמן. והשתא
קא שיל לתלמודא בריקנין
פליגי דתיק סבר [אין]
מועלין ור"א סבר (אין)
מועלין: אין אדם מקנה דבר
שלא בא לעולם. ומשיה
לא הקדישין ואין מועלין:
ור"א סבר לה כר"ם. ^א
במים ובאים מקמת המים
דרך חצירו בבור או ששעה
כדי חצירו במדרון דרואי
יורו מי גשמי החצ' לבור.
וכן יונים נמי דאתי דרך
שאר שוכנין לשובך זה של
הקשר. דהני כגון פירות
דקל דרואי איל ומקני לשם
הקשר ומשיה מועלין: כגון
דאקדיש בור סתם. ולא
אמר בור זה עם מימיו
אני מקדיש ור"א ברי"ש
סבר לה כאבדה דאמר בסוף
פירקין דלעיל המקדיש את
השדה לא הקדיש אלא
חורב המורכב וסדן קשמה
משום ההמקדיש עינין רעה
מקדיש: מה דין הדיוט.
אי זבין ליה בור סתם
מצי למיאר בירא זבני
לך מיא לא זבני לך:
אף דין גבוה נמי. הואיל
דהו מים בבור ולא פירש
מצי למיאר בירא אקדישת
מיא לא אקדישת. משיה
מחליף דאין מועלין ורבנן
סבר דמועלין: ומקשי וכי
דין הדיוט. אם מכר הבור
לא מכר מימיו והאנן תנן
וכי: מדיחיה הוא. ולא הוי
עיקר כוונתה:

^א נראה דחזק כפן וי"ל
דפ"ל דלס' מקנה דבר
שגב"ל לפיכך מועלין כפן.

עמ':

ואי בשדה ואילן אמאי מחליף. הא כ"ע מודו דמכר אילן מכר פירותיו^א דצבור ושובך ודאי הוא פלוגתא אס מכר מה שצמחו כדאמר לקמן^ב: **אבל** בשדה ואילן ר"ה מועלין בו ובמה שבתבו. הוה מני למימר ד"ה מועלין זו ולא צמה שצמחו למ"ד אין מעילה בגידולין^ג ומיהו הא לא מני

למימר דבין צוה בין צוה פליגי צבור ושובך ושדה ואילן בהקדישן ריקנין ^ה ונתמלאו לפי מה שמפרש ר"י צסמון דאין צידו להקדיש דבר שלא בא לעולם אס לא שזכה כהן תחלה ומיהו הוה מני למימר דפליגי אס יקדשו פירות האילן והשדה אס יבואו לרשותו אבל לא ינחא ליה למימר דפליגי אלא צבור ושובך דוקא דומיא דסיפא: **אימור** דשמעינן ד"ה **לרבי מאיר כגון פירות דקל כו**. תימנה מתיכא שמעינן לר"מ דאמר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם היינו מדמתא האומר לאשה הרי את מקודשת לי לאחר שאסתחרר כו' דאמר ר"מ מקודשת כדאמר בהאשה רבה ^א (בימות דף גז:). וההוא לא עביד דלחו דמי יודע לשחררנו רבו ומפרש רבינו שמואל דמיייר שהצטיחו רבו לשחררו כדאמר צס"פ ארבעה אחין ^ב (סע דף לה). דשמעה מצי מרה וריצין מפרש דכל הניה עבידי דלחו כגון חליז עבד וחליז כן חורין ושפחה נמי חליה שפחה ותמיה צת חורין ונהגו צה מנהג הפקר שטופין את רבה צהשוחה צת חורין כדאמר^ג בהבא

על צבתמו ^ד (סע דף סו). ולאחר שימות צעלין ואחומין בגוסקין^ה ושיחלוץ לן צימך דמנות חליהה קודמת למנות ציוס א"י כחוללת ולא מתיצבתם וקשה דאמר צפ' אע"פ (כחיות דף נח:). המותר ר"מ אומר הקדש ומפרש בגמ' דקדוש לאחר מיתה קאמר דאמר ר"מ מקדיש דבר שלא בא לעולם אע"ג דלא עביד דלחו שתמות היא קודם הצעל ולא אפשר לאוקומי בגוסקת שיהי עושה מלאכה דמתה הרי זו עושה ואוכלת וי"ל כחולה וזקנה^ו וה"ר אליעזר מפלי"רא אומר דכיון שהגוף צעולם אלא שאינו ראוי לקנין כמו כל הני חסוד כמו עבידי דלחו ומותר דקדוש אע"פ שאינו צעולם ולא עביד דלחי שתמות האשה קודם מ"מ כיון שהמותר מיהו עביד דלחי חסוד הוא כאילו צעולם דבר ואס היא צעולם לא הוי צענין שיהא זו עביד דלחי שתמות היא לפני הצעל וא"ת והא דפריך הכא מי יימר דלחו הא לא צענין דעביד דלחו דבצר שיצנו צעולם והמים הן צעולם וי"ל הא לא חשיב צעולם כיון דלימניהו קמן^ז עוד י"ל דפירות דקל וכולוהו ליתכא צהו אלא מי יימר אחד חשיב עביד דלחו ובפרק המפקיד ^ח (צ"מ דף לג: ושם) לא חשיב כפל עביד דלחי משום דליכא טובא מי יימר כדאמר התם מי יימר דמייגנצא וחת"ל דמייגנצא מי יימר דמשתכח גנצא וחת"ל דמשתכח גנצא דלמא מודה ומיפטר אבל קשה מהך דהכא אע"ג דליכא אלא חד מי יימר לא חשיב ליווי שובך ולמי הבור עבידי דלחו^ט ומיהו צלאו הכי קשיא לר"י אמאי לא חשיב להו עבידי דלחו כמו פירות דקל שהרי אורחא דמילתא הוא שעתמלא שובך יונים וכן הבור מתמלא מים כשהגשמים יורדין שלא היו שמים ככל א"י אלא מי גשמים ועוד קשה דמשמע אי הוו עבידי דלחו הוה ינחא ליה אכתי תקצי ליה היאך המים והיונים קדושים אפי' אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם שהרי מכה חלרו של הקדש אינם קדושים דאין חצר להקדש כדפרישית לעיל ומכא מה שמקדיש נמי אין

קדושים דהיאך יכול להקדיש דבר שלעולם לא יבא ברשותו ולא יזכה בו לעולם^י ונראה לר"י דה"פ מי יימר דלחו לרשותו שיזכה בהן דודאי לא יבואו לעולם לרשותו ואמאי מועלין צמה שצמחו והלא אין כח צידו להקדישן כיון שלא באו לרשותו ומשני צבאין דרך חלרו לצור ודך שובכי לשובך שזוכה בהן תחלה לפיכך יש כח צידו להקדישן ורשצ"א פירש דלי עבידי דלחו ינחא דמני להקדישן דמצינו לפרש כגון שהקדיש צור ושובך על מנת שיש לו כח צבור ושובך לזכות צמים וציונים לצורך הקדש: **וייזנים הבאים** דרך שובכו^{יא} שובכו תימנה לרשצ"א דאין יכול להקדישן הקדש גמור שימעלו בהן והלא אינו זוכה בהן זכיה גמורה דקי"ל ^{יב} צנהניקין (גיטין דף נט:). דאין צהן גזל אלא מפני דרכי שלום ואומר רבינו יתחק דבצינים ואפרוחים וזכין מן התורה: **ורבי אעזר סבר כר"ם דאמר אדם מקנה דבר שצא בא צע"פ**. תימנה דלא חשיב רצי אלעזר צרצי שמעון צפ' האומר בקדושין ^{יג} (דף סז: ושם) דאמר אצי ר"א צן עקב ור"מ ורצי כולוה סצירא להו אדם מקנה דשלצ"ל ופריך נמי התם וליחשוב נמי רצי יחודה הנשיא ור"ע ומשני להו ונראה לרשצ"א דדוקא מהנהו פריך מרצי יהודה הנשיא משום דהזכר צאותה צרימא גופא שהזכר ר"מ ומרצי עקיבא פריך משום שהיה רבו של רצי אלעזר צן עקב ומתמלא ר' אלעזר צן עקב מר"ע רבו שמיעא ליה דאמר ציצמות ^{יד} (דף גז:). רצי כר"מ ור"מ כרצי אלעזר ^{יז} [צ"ל ור"א] [צ"ל כר"ע: צה

המוכר את הספינה פרק חמישי בבא בתרא

ואי צשדה ואילן. פליגי לעיל גצי הקדישן ריקנין וה"ה צסיפא אמאי מחליף כ"ש הכא דמועלין צמה שצמחו דליכא חרמי גידולי הקדש וגם הקדיש הכל צידה דלא גרע ממוכר ^א אלא אי צצור ושובך מוקמת לה איכא לפרושי טעם מחלוקתן צמלאין וריקנין כדמפרש לקמן אבל צשדה ואילן ליתא למיחב

טעמא אמאי מחליף: ה"ג אלא **אמר רבה מחלוקת נוי**. מחלוקת דמלאין וריקנין צצור ושובך כדמפרש ואילן אבל צשדה ואילן בין מלאין בין ריקנין דצרי הכל מועלין צהן וצמה שצמחו כרצי יוקי דעימון עמו: **פלוגתא דר"מ ורבנן**. גצי האומר לאשה הרי את מקודשת לי ע"מ^א שאתגיר ע"מ^ב שאתגירי כו' שהריצה מקומות: **אימור דשמעם ליה לר"מ כגון פירות דקל**. שהמוכר פירות דקל לחצירו אע"פ שעדיין לא צאו לעולם אינו יכול לחזור בו משיבואו לעולם דהא ודאי עבידי דלחו דומיא דע"מ שאתגיר דדעמיה לאציגורי וכי האי גוונא נמי מפרשינן לע"מ שאסתחרר ע"מ שסתחררי ^א כו' שצטימחו רצו לשחררו. ומיהו ר"מ לא איירי צפירות דקל אלא רצ הונא דקצי כותיה צצמסת ציצמות צפ' האשה רצה ^ב (דף גז:). דאמר רצ נחמן צר יתחק רצ הונא כרצ ורצ כרצי ינאי ורצי ינאי כרצי מייא ורצי חייא כר"מ וכולוה סצירא להו אדם מקנה דבר שלא בא לעולם רצ הונא מאי היא דאימת המוכר פירות דקל לחצירו אמר רצ הונא עד שלא באו לעולם יכול לחזור בו משצבאו לעולם אינו יכול לחזור בו: **הני מי יימר דאסו**. אס לא יציא מים וישפוך לתוך הבור או יציא יונים לשובך: **הנאים דרך חצירו**. שהבור עשוי כנקום מדרון דממילא אתו לצור: **דרך שצובי**. הסמון לזה דודאי עבידי דלחו יונים הנוליים לשובך ריקן זה. דוקא שובכי אבל שובך של אחרים יכולין הן לעכב שלא יבואו לכאן ^א (ולא דמי לפירות דקל) צס רצניו זקני מ"כ: **סבר לה כצאוב**. צציליה המוכר את הצית ^ב [לעיל עה]. דאמר המקדיש את השדה לא הקדיש אלא חרוב המורכב כו' ומפרשי צגמ' ^ג [לעיל עז:]: **דצירא** ^ד צעין רעה מקדיש דענין דין צצוה מדין הדיוט כו' והלכך כי היכי דהדיוט המוכר צור סתם לא מכר את מימיו כדמס' צסמון ודלא כמתני' דאמר מכר צור מכר מימיו אף דין גצוה כו' ומיהו היכא דאין צו מים צצעת הקדש קדיש המים הצאין לאחר מכאן דלדס מקנה דבר שלא בא לעולם ודעמיה היה להקדישן דבדבר שלא זכה בו עדיין ליתא למימר עין רעה אבל כשהצור מלא מים והמים והצור שלו הן והוא הקדיש הבור רציה למימר דהמים שייך לעצמו ורבנן דפליגי עליה סצירא להו דצבא יפה מקדיש אי נמי סצירא להו כרצי נתן דאמר מכר צור מכר מימיו ולא גרע הקדש מהדיוט: **מפני' יחידה היא**. רצי נתן קאמר לה אבל רבנן פליגי עליה. מיהו הלכתא כמתני' כדאמר ציצמות ^ה (דף מז:). דסתם צצמתני' ומחלוקת צצרימא הלכה כסתם דמתני' רצע"ג דקאמר יחידה היא לאו למימר דלא סצירא לן כותיה אלא לאשמעינן דרצי אלעזר צרצי שמעון סצירא ליה כרבנן אבל כשאמורא אומר דבר מדעמיה לפסקו הלכתא היתר או איסור או דין ומקצי ליה ממתני' ומשני יחידה היא לא סצירא לן כי הדיא משנה דלאמורא סמכינן וכמ"ד האמורא לית הלכתא כמתני' דמי: מתני'

דקל לחצירו אמר רצ הונא עד שלא באו לעולם יכול לחזור בו משצבאו לעולם אינו יכול לחזור בו: **הני מי יימר דאסו**. אס לא יציא מים וישפוך לתוך הבור או יציא יונים לשובך: **הנאים דרך חצירו**. שהבור עשוי כנקום מדרון דממילא אתו לצור: **דרך שצובי**. הסמון לזה דודאי עבידי דלחו יונים הנוליים לשובך ריקן זה. דוקא שובכי אבל שובך של אחרים יכולין הן לעכב שלא יבואו לכאן ^א (ולא דמי לפירות דקל) צס רצניו זקני מ"כ: **סבר לה כצאוב**. צציליה המוכר את הצית ^ב [לעיל עה]. דאמר המקדיש את השדה לא הקדיש אלא חרוב המורכב כו' ומפרשי צגמ' ^ג [לעיל עז:]: **דצירא** ^ד צעין רעה מקדיש דענין דין צצוה מדין הדיוט כו' והלכך כי היכי דהדיוט המוכר צור סתם לא מכר את מימיו כדמס' צסמון ודלא כמתני' דאמר מכר צור מכר מימיו אף דין גצוה כו' ומיהו היכא דאין צו מים צצעת הקדש קדיש המים הצאין לאחר מכאן דלדס מקנה דבר שלא בא לעולם ודעמיה היה להקדישן דבדבר שלא זכה בו עדיין ליתא למימר עין רעה אבל כשהצור מלא מים והמים והצור שלו הן והוא הקדיש הבור רציה למימר דהמים שייך לעצמו ורבנן דפליגי עליה סצירא להו דצבא יפה מקדיש אי נמי סצירא להו כרצי נתן דאמר מכר צור מכר מימיו ולא גרע הקדש מהדיוט: **מפני' יחידה היא**. רצי נתן קאמר לה אבל רבנן פליגי עליה. מיהו הלכתא כמתני' כדאמר ציצמות ^ה (דף מז:). דסתם צצמתני' ומחלוקת צצרימא הלכה כסתם דמתני' רצע"ג דקאמר יחידה היא לאו למימר דלא סצירא לן כותיה אלא לאשמעינן דרצי אלעזר צרצי שמעון סצירא ליה כרבנן אבל כשאמורא אומר דבר מדעמיה לפסקו הלכתא היתר או איסור או דין ומקצי ליה ממתני' ומשני יחידה היא לא סצירא לן כי הדיא משנה דלאמורא סמכינן וכמ"ד האמורא לית הלכתא כמתני' דמי: מתני'

דלעולם^ט ונראה לר"י דה"פ מי יימר דלחו לרשותו שיזכה בהן דודאי לא יבואו לעולם לרשותו ואמאי מועלין צמה שצמחו והלא אין כח צידו להקדישן כיון שלא באו לרשותו ומשני צבאין דרך חלרו לצור ודך שובכי לשובך שזוכה בהן תחלה לפיכך יש כח צידו להקדישן ורשצ"א פירש דלי עבידי דלחו ינחא דמני להקדישן דמצינו לפרש כגון שהקדיש צור ושובך על מנת שיש לו כח צבור ושובך לזכות צמים וציונים לצורך הקדש: **וייזנים הבאים** דרך שובכו^{יא} שובכו תימנה לרשצ"א דאין יכול להקדישן הקדש גמור שימעלו בהן והלא אינו זוכה בהן זכיה גמורה דקי"ל ^{יב} צנהניקין (גיטין דף נט:). דאין צהן גזל אלא מפני דרכי שלום ואומר רבינו יתחק דבצינים ואפרוחים וזכין מן התורה: **ורבי אעזר סבר כר"ם דאמר אדם מקנה דבר שצא בא צע"פ**. תימנה דלא חשיב רצי אלעזר צרצי שמעון צפ' האומר בקדושין ^{יג} (דף סז: ושם) דאמר אצי ר"א צן עקב ור"מ ורצי כולוה סצירא להו אדם מקנה דשלצ"ל ופריך נמי התם וליחשוב נמי רצי יחודה הנשיא ור"ע ומשני להו ונראה לרשצ"א דדוקא מהנהו פריך מרצי יהודה הנשיא משום דהזכר צאותה צרימא גופא שהזכר ר"מ ומרצי עקיבא פריך משום שהיה רבו של רצי אלעזר צן עקב ומתמלא ר' אלעזר צן עקב מר"ע רבו שמיעא ליה דאמר ציצמות ^{יד} (דף גז:). רצי כר"מ ור"מ כרצי אלעזר ^{יז} [צ"ל ור"א] [צ"ל כר"ע: צה

הא

מסורת הש"ס

^א [נימנות גז. קדושין סז:
עמ': גיטין יג: מזכ: צ"מ טז:
לג: לקמן סק: קלח. קסח:
קמ: גז. ס רש"ל מ"ז, א.] [לעיל
עמ': גז. ד.] [ג"ל לאחר רש"ש,
ס.] [ג"ל צ"מ קכב, א.]

הנהרות הב"ח

^א [בז' מני אמר ליה ציאל:
(פ) רשב"ם ד"ה ולי צשדה
כי דלא גרע ממוכר אבל אי
צצור: (ז) (א) סבר וי"ו
דפציה ליה צעין: (ח) חוט'
ד"ה אצל וי"ו קיקין רחא"ב
בתלמודא:]

מוסף רש"י

מכר בור. על מים מסמין
(גרסינן נח).

מוסף תוספות

^א. וכ"ש הקדישין. רע"ט
יונה. ב. [ד]טעמא דר"א
ברי"ש. דקסבר מכר בור
דלא מכר את מימיו וז"ה
להקדיש. שס. ג. אלא רבה
סברא דנפשיה קאמר,
דסבר לה כו' יוסי, ומוקי
לה בהכו. מצינן. ועי"ש.
ד. דרוב גוססין למיתה
[גיטין כח.]. רע"ט יונה.
ו. ועבדי מלאכה, ומדמי
ידיהו עבידי דאתי. נמצינן.
ו. דתרי גזוני איכא
ברשב"ליל חד מנייהו
שלב"ל כלל, ואחזר שהוא
בעולם אבל אינו ראוי
לחיות מקנה כאילו לא בא
לעולם כלל, ובאותו
שלב"ל כלל ס"ל לר"מ דלא
מוקי אלא היכא דעבידי
דאתו כגון פירות דקל אבל
הויא שהתוף בעולם אעפ"י
שאנו ראוי לחיות נקנה
מעכשיו, כאילו לא בא
לעולם. ס"ל לר"מ דהיכא
שהקנה לאחר שיהא ראוי,
קנוי ליה אע"ג דלא עביד
דאתי. חתופס רי"ן צ"מ לג:
דכל שהוא ברשות אדם
מפריש ראוי הוא לפיכך
וחשיב כאילו עביד דאתי
משא"כ כאילו שאינם
ברשות אדם כאילו אינם
בעולם דמי כי המים
שעבידים מייבאין לידו וכן
היונים הפורחים באויר.
יטע"א. ו. עין צנעין מה
שמתקן. ט. שהרי כיון
שהקדיש הבור והשובך,
כשיבא שם המים והיונים,
אינו זוכה בהם דהא לאו
חצירו הם. רע"ט יונה.

